

ทะเบียนปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตำบลบ่อปลาทอง
อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา

รวบรวมโดย

กองการศึกษา เทศบาลตำบลบ่อปลาทอง

อ.ปรางค์ชัย จ.นครราชสีมา

(ปรับปรุงข้อมูล ณ วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๘)

ทะเบียนปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลบ่อปลาทอง อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดนครราชสีมา

๑. ชื่อ-สกุล นางล้นทม มิตรตะขบ

ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๓๘ หมู่ที่ ๔ ตำบลบ่อปลาทอง อำเภอปรางค์กู่
จังหวัดนครราชสีมา

หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙ - ๙๔๖๖๑๑๓

ปราชญ์ชาวบ้าน ด้านผู้นำเกษตรกร การทำเกษตรแบบผสมผสาน และเกษตรอินทรีย์

ประกอบด้วย การปลูกพืชผักพื้นบ้านและผลไม้ ปลอดภัย การแปรรูปผลผลิตน้ำอ้อยคั้นสด เลี้ยงไก่ไข่

๒. ชื่อ-สกุล นางรจจะริน ยั่งยืน
ที่อยู่ ๘๕ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลบ่อปลาทอง อำเภอปักธงชัย
จังหวัดนครราชสีมา
หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๔-๒๕๙๕๖๐๐
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญา ยาแปดขนาด ผู้นำด้านการแพทย์แผนไทย

วิธีปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเอง ๘ ประการเรียกชื่ออย่างย่อว่า “ยา ๘ ขนาน” เป็นวิธีปฏิบัติด้วย หลัก ๔ อ. คือ อารมณ์ อาหาร ออกกำลังกาย และเอาพิษออก ประกอบด้วย

๑. อารมณ์ดีมีจิตปล่อยวาง
๒. อาหาร
๓. ออกกำลังกายด้วยการแกว่งแขน
๔. เอาพิษออกด้วยการดื่มน้ำ
๕. เอาพิษออกด้วยการกัวซา
๖. เอาพิษออกด้วยการนวดฝ่าเท้า
๗. เอาพิษออกด้วยการใช้สมุนไพร
๘. เอาพิษออกด้วยการแช่มือแช่เท้า

๓. ชื่อ-สกุล นางม่าน เรืองยง

ที่อยู่ ๑๘๖ หมู่ที่ ๖ ตำบลบ่อปลาทอง อำเภอบึงสามพัน

จังหวัดนครราชสีมา

หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๔๔๓๕๒๑๘

ปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านผู้นำศิลปกรรม รำกระแจะ หรือ รำกระดังงา
ของกลุ่มชาติพันธุ์ ชาวชน ในเขตตำบลบ่อปลาทอง

ชาวบ้านเรียกว่า “รำกระแจะ” หรือ รำกระดังงา เป็นการละเล่นพื้นเมืองของชาวชนบท ซึ่งเป็นชาวบ้านกลุ่มหนึ่ง มีภาษาพูดเป็นของตนเอง มีภาษาคล้ายกับภาษามอญ มีถิ่นฐานตั้งอยู่ในเขตอำเภอบึงสามพัน มีหลายหมู่บ้าน มีภาษา ประเพณี และการละเล่นเป็นการเฉพาะตัว การรำดังกล่าวจะเล่นในยามมีงานรื่นเริงประจำหมู่บ้าน งานประจำ หรืองานประเพณีสำคัญ

๕. ชื่อ-สกุล นางมาน เรืองยง

ที่อยู่ ๑๘๖ หมู่ที่ ๖ ตำบลบ่อปลาทอง อำเภอปรางค์ชัย
จังหวัดนครราชสีมา

หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๔๔๓๕๒๑๘

ปราชญ์ชาวบ้าน ด้านผู้นำศิลปกรรม ภาษาชาวนน (ภาษาญ้อฮกร)

เป็นภาษาถิ่นของชาวนน หรือ ญ้อฮกร ในพื้นที่ตำบลบ่อปลาทอง

ภาษาญ้อฮกร เป็นภาษาที่อยู่ในตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขามอญ – เขมร สาขาย่อยโมนิก มีความใกล้เคียงกับภาษามอญซึ่งอยู่ในสาขาเดียวกัน นักภาษาศาสตร์เชิงประวัติ ได้แก่ ซอโต และ ดิฟฟลอด พบว่าภาษาญ้อฮกรที่พูดกันในปัจจุบันมีความคล้ายคลึงกับภาษามอญโบราณที่ปรากฏอยู่ในจารึกสมัยทวารวดีที่ค้นพบในประเทศไทยเป็นอย่างมากจนเรียกได้ว่าเป็นภาษาเดียวกัน เนื่องจากนักวิชาการเชื่อว่าภาษามอญโบราณเป็นภาษากลางของคนในยุคทวารวดีเมื่อประมาณ ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว จึงทำให้เชื่อได้ว่าชาวญ้อฮกรน่าจะเป็นลูกหลานของคนมอญสมัยทวารวดีที่ยังหลงเหลืออยู่ถึงปัจจุบัน

ภาษาญ้อฮกร มีระบบเสียงที่แสดงลักษณะภาษากลุ่มมอญ – เขมรชัดเจน ทั้งพยัญชนะต้น (๒๖ ตัว) พยัญชนะสะกด (๑๔ ตัว) ภาษาญ้อฮกรไม่มีวรรณยุกต์แต่มีลักษณะน้ำเสียง โดยมีลักษณะน้ำเสียง ๒ ลักษณะ คือ ๑) ลักษณะน้ำเสียงใหญ่ทุ้มต่ำ (เสียงก้อง มีลม) เช่น ชूर = แมลง, เนจ = ผ้า ๒) ลักษณะน้ำเสียงปกติ และสูง-ตก เช่น ชूर = สุนัข, เนจ = เล็ก เป็นต้น มีพยัญชนะต้นนาสิกโฆษะนอกเหนือจากพยัญชนะต้นนาสิก โฆษะที่พบกันทั่วไป เช่น ฮนุย = ลิง, ฮมม = หมู, แฮร์จ = เกี้ยว (ข้าว) เสียงสระในพยางค์เปิดตามหลังด้วยการกักของเส้นเสียงเสมอ ทำให้เสียงสระค่อนข้างยาว เช่น ฮี? = บ้าน, ฮลา? = ไปไม้, ฮวา? = ชื่นเนื้อ และมีเสียงพยัญชนะสะกดเป็นเอกลักษณ์ของภาษากลุ่มมอญ – เขมร เช่น ชूर = สุนัข, จีญ = ช้าง, ยุล ยุล = ชนะ, รือ = รากไม้, ป็ช = เก้ง เป็นต้น ไวยากรณ์ภาษาญ้อฮกรมีลักษณะการเรียงคำแบบประธาน – กริยา – กรรม เช่นเดียวกับภาษากลุ่มมอญ – เขมรทั่วไป เช่น ประโยคว่า แม่ะ พะ โจว โดง เฮย <แม่-พ่อ-กลับไป-หมู่บ้าน-แล้ว> = พ่อแม่กลับบ้านไปแล้ว

การสานส้อมไก่จากไม้ไผ่

๖. ชื่อ-สกุล นายผ่อง มิตรตะขบ

ที่อยู่ หมู่ที่ 4 บ้านท่าเยี่ยม ตำบลบ่อปลาทอง อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดนครราชสีมา

หมายเลขโทรศัพท์ -

ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำด้านการจักรสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ (ส้อมไก่)

ในพื้นที่ตำบลบ่อปลาทองและตำบลใกล้เคียง มีชาวบ้านจำนวนมากที่ชื่นชอบและนิยมกีฬาชนไก่ จึงมีการเลี้ยงไก่ชนเป็นจำนวนมาก และอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเลี้ยงดูไก่ชนอย่างใกล้ชิดคือส้อมไก่ ซึ่งส้อมไก่อนี้สานได้ง่าย มีราคาถูก และใช้ประโยชน์ได้ดี การสานส้อมไก่อนี้ได้สืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานมากสืบทอดมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ จึงได้มีการสานส้อมสืบทอดกันมาเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบันก็ได้สานส้อมเป็นอาชีพ เพราะด้วยวัยที่มากขึ้นทุกวัน ไม่สามารถออกไปทำงานได้ จึงยึดอาชีพสานส้อมไก่ขายเป็นหลัก และภายในหมู่บ้านก็หาคนที่จะมาสานส้อมไก่อนี้ยากมากส่วนมากก็จะเป็นคนแก่ที่อยู่แต่บ้าน และส่วนใหญ่ก็เสียชีวิตกันหลายคนแล้ว และในการสานส้อมไก่อขายก็เป็นการใช้วิถีธรรมชาติที่มีอยู่มากมายในหมู่บ้านให้เกิดประโยชน์

การจักสานเป็นการใช้เวลาว่างหลังจากเสร็จจล้นฤดูกาลทำนา ทำไร่ จึงสานส้อมไก่อขึ้นมาขายให้กับคนในชุมชน และยังมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้ที่สนใจ

การทอผ้าไหม

๖. ชื่อ-สกุล นางนารี ฉัตรพรมราช

ที่อยู่ หมู่ที่ 8 บ้านมะกอกงาม ตำบลบ่อปลาทอง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

หมายเลขโทรศัพท์ -

ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำด้านหัตถกรรม การทอผ้าไหมด้วยกี่กระตุก

การผ้าทอผ้าไหมด้วยกี่ ตามกรรมวิธีที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ มักทอด้วยฝ้ายหรือไหม ผ้าพื้นบ้านหรือผ้าทอมือ มีกรรมวิธีการทอต่างๆกัน เช่น ทอเนื้อผ้าแบบเรียบ ๆ ไม่มีลาย เรียกผ้าพื้น

การทอผ้าเป็นอาชีพเสริมที่สำคัญของชาวบ้านมะกอกงาม จากคำบอกเล่าต่อกันมา จากสมัย ปู่ ย่า ตา ยาย การทอผ้าเป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้หญิง ถ้าครัวเรือนไหนมีลูกสาวต้องสอนให้ทอผ้าเป็น จะเป็น ที่ หมายปองของหนุ่มๆในหมู่บ้าน แต่ถ้าผู้หญิงคนไหนทอผ้าไม่เป็น ก็เป็นข้อหนึ่งที่ทำให้ญาติฝ่ายชาย ไม่เลือก เอามาเป็นสะใภ้ ดังนั้นลูกสาวทุกครัวเรือนจะทอผ้าเป็นทั้งนั้น

การทอผ้าเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ที่คนไทยรุ่นปัจจุบัน ต้องช่วยกันอนุรักษ์ไว้ในสมัยก่อน ผู้หญิงไทย จะ ทำเครื่องใช้ต่างๆ ในบ้านเอง งานสำคัญอย่างหนึ่งคือการทำเสื้อผ้า ผ้านุ่ง ผ้าห่ม ไว้ใช้กันในครอบครัว ใน พิธีกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการเกิด การบวช การแต่งงาน การตาย ก็ต้องใช้ผ้า ผ้าทอจึงเป็น สิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต คนไทย กรรมวิธีและเทคนิคในการทอผ้าให้เกิดลวดลายต่างๆ เป็นเทคนิคและความสามารถของแต่ละคน

